

Všetky výrobné prostriedky musia byť pod kontrolou celého národa. A túto kontrolu národ vykonáva závodnými a národnými výbormi.

Aké sú úlohy *závodného výboru* v smysle tejto otázky?

1. V tých podnikoch, kde niet riadneho vedenia závodu, najmä tam, kde vedenie závod opustilo, alebo tam, kde vedenie závodu nestará sa o ďalšiu riadnu výrobu a riadnu zamestnanosť robotníctva, treba navrhnúť Povereníctvu Slovenskej národnej rady pre veci hospodárske a zásobovacie človeka, ktorý by svojimi odbornými schopnosťami a politickým smýšľaním zaručoval ďalší riadny chod výroby. To isté platí o podnikoch, ktoré sú v majetku Nemcov, a o podnikoch arizovaných, ak doterajší vedúci závodu nepracujú tak, ako to kážu národné záujmy.

2. Staraj sa, aby rodiny robotníkov, ktorí narukovali k armáde alebo partizánom, riadne dostávaly vyživovací príspevok a netrpely nedostatkom. V prípade nemožnosti iného riešenia majú závodné výbory zariadiť svojpomocnú akciu pre tieto rodiny.

3. Staraj sa o to, *aby prevádzka v podnikoch nestála*, pokiaľ nie je to z technických alebo vojenských dôvodov potrebné, ale aby sa riadne pracovalo. Slovenská národná rada trvá na tom, že podniky nemajú sa zastavovať a robotníctvo prepúšťať. Chod výroby nesmie byť sabotovaný.

4. Staraj sa, aby majetková podstata podniku bola zachovaná a aby ani z dôvodov sabotážnych ani z dôvodov egoistických nebola zmenšená.

5. Staraj sa, aby oprávnené žiadosti robotníctva boli preskúmané a predložené Slovenskej národnej rade.

Národné revolučné výbory majú povinnosť ešte širšej kontroly. Slovenský sedliak a pracujúci človek vôbec má prevziať kontrolu nad pôdou a jej produktami. Majú sa starať hlavne:

1. aby všetko pole bolo riadne obrobené a úroda zabezpečená, a to i tam, kde majitelia pre svoje zradcovské smýšľanie utiekli a zem ostala bez pána;

2. aby ľudia takéhoto smýšľania nemohli zmenšiť živý či mŕtvy inventár a iné časti majetku;

3. aby sa zachovávaly predpísané ceny a aby široké kruhy konzumentov neboly predražovaním ožobračované;

4. aby byly splnené všetky nároky, ktoré kladie verejné zásobovanie. Len rešpektovaním zásobovacích predpisov zaistíme uspokojenie potrieb obyvateľstva a dosiahneme plnú bojovosť.

Toto je hlavný obsah kontroly, ktorú majú prevádzať závodné a národné výbory, tieto podstaty našej národnej revolúcie.

Všetky (úlohy) vyplývajú z toho jediného faktu, že naše hospodárstvo nie je zasadené do práce pre nemeckú vojnovú mašinu. Je zasadené proti nej.

Pravda, 21. 9. 1944, čís. 11. — Též Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 76—78.

[64]

1944, 21. září. Banská Bystrica. — Článek „Pravdy“ o organizování dělnické milice na závodech a o možnostech jejího využití v boji proti fašismu.

Zbrane vo fabrike

Čo sú to závodné obrany

Treba sa chápať každej podnetnej myšlienky, ktorá je schopná vzpružiť náš branný odpor proti nemeckým okupantom, aby sme svoj oslobodzovací boj viedli úspešne, *vítazne*.

Takou myšlienkou je, že aj obyvateľstvo, ktoré ostáva a musí ostať v *civilnom* povolání, má sa na vojenský spôsob organizovať, aby mohlo v prípade potreby tiež zasiahnuť do boja po boku našej armády a partizánov. Najmä robotníctvo väčších závodov má veľa možností, aby sa na vojenský spôsob sformovalo a vycvičilo. Každý väčší závod by sa takto mohol stať *pevnosťou* našej národnej, protifašistickej revolúcie, a keby hrozilo nebezpečenstvo závodu alebo jeho okoliu, teda príchodom robotníckych a roľníckych rodín, mohlo by osadenstvo tejto pevnosti vyrukovať a účtovať s vrahmi.

Ale neteoretizujme o tejto veci. Veď máme už praktické príklady, ako sa organizuje závodná obrana, lebo vo viacerých slovenských fabrikách si robotníci takúto obranu už zorganizovali. Uvedme teda radšej príklad. Máme na mysli veľký závod na oslobodenom území Slovenska, ktorého meno v tejto súvislosti, vari, spomínať netreba.¹ Robotníctvo tohto závodu sa rozhodlo, že sa aj samo vycvičí a pripraví na to, aby mohlo so zbraňou v ruke brániť svoj závod, svoje rodiny a okolie proti nacistickým zvrhlíkom. Čo tu teda urobili?

Rozdelili robotníkov na družstvá, čaty a rōty a na čelo jednotlivých týchto jednotiek postavili veliteľov. Takto zadelení robotníci zúčastňujú sa popri svojej práci na cvičeniach a soznamujú sa s novými zbraňami, ktoré dosiaľ nepoznali.

Pripravujú sa, a keď to bude potrebné, príde povel a oni nastúpia.

Je síce isté, že robotníci závodu, o ktorý tu ide, aj ináč sú hotoví kedykoľvek ísť do boja proti nemeckým fašistickým nepriateľom. Ale keby neboli zadelení do družstiev, čiat a rōt, keby sa vojensky necvičili, boli by iba neorganizovanou hľbou ľudí, s ktorou by v čase potreby ťažko bolo hýbať. Takto je to niečo celkom iné. Takto môžu rovnocenne bojovať po boku vojska, s robotníckym nadšením, s revolučným elánom.

Príklad nasledovania hodný.

Pravda, 21. 9. 1944, čís. 11. — Též Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 79–80.

[65]

1944, 21. září. Banská Bystrica. — Článek „Pravdy“ o návrzích Komunistické strany Slovenska na řešení rolnické otázky v osvobozené republice.¹

P ů d u r o ě n í k o m

Komunistická strana Slovenska svojím vyhlásením z 2. septembra 1944² zdôraznila úzku spojitost záujmov všetkého pracujúceho ľudu Slovenska. Uvedomuje si najmä potrebu úzkej spolupráce robotníkov a roľníkov, a to nielen pre tieto historické dni národne-oslobodzovacieho boja, ale aj pre dobu budovania nového sociálneho poriadku. Tak ako dnes ruka v ruke, v jednote a porozumení bojujú robotníci s roľníkmi, dedina s mestom za oslobodenie Slovenska od Nemcov, tak po skončení tohto boja tieto dve počtom najväčšie, avšak sociálne nejslabšie triedy budú jednotne pokračovať v boji za lepší zajtrajšok.

Nič nie je prirodzenejšie a nie je ani potrebnejšie v tejto revolúcii ako spolupráca drobného roľníka s robotníkom. Ich sociálne polozenie je rovnako mizerné. Rozdiel je len v tom, že kým robotník je vlastníkom len svojej pracovnej sily, zatiaľ drobný roľník vlastní aj niečo nehnuteľností. Tento rozdiel je však len formálne právny. V sociálne-politickom po-

¹ Slo o železární v Podbrezové.

¹ Autorem článku byl M. Falčan.

² Viz dokument čís. 51.